11/05/2025

Το Ευαγγελικό Ανάγνωσμα της Κυριακής του Παραλύτου

/ Ορθόδοξες Προβολές

Κυριακή του Παραλύτου, Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Ιω. ε’ 1-15, (11-05-2025)

Πρωτότυπο Κείμενο

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάραττε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς

γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε, ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράβαττον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· Ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

Νεοελληνική Απόδοση

Εκείνο τον καιρό, ο Ιησούς ανέβηκε στα Ιεροσόλυμα. Κοντά στην προβατική πύλη, στα Ιεροσόλυμα, υπάρχει μια δεξαμενή με πέντε στοές, που εβραϊκά ονομάζεται Βηθεσδά. Σ΄ αυτές τις στοές κείτονταν πολλοί άρρωστοι, τυφλοί, κουτσοί, παράλυτοι, που περίμεναν να αναταραχθεί το νερό· γιατί, από καιρό σε καιρό, ένας άγγελος Κυρίου κατέβαινε στη δεξαμενή κι ανατάραζε τα νερά· όποιος, λοιπόν, έμπαινε πρώτος μετά την αναταραχή του νερού, αυτός γινόταν καλά, όποια κι αν ήταν η αρρώστια που τον ταλαιπωρούσε. Εκεί ήταν κι ένας άνθρωπος, άρρωστος τριάντα οκτώ ολόκληρα χρόνια. Όταν τον είδε ο Ιησούς κατάκοιτο, τον ρώτησε: «Θέλεις να γίνεις καλά;» Ήξερε πως ήταν έτσι για πολύν καιρό. «Κύριε», του αποκρίθηκε ο άρρωστος, «δεν έχω κανέναν να με βάλει στη δεξαμενή μόλις αναταραχτούν τα νερά· έτσι, ενώ εγώ προσπαθώ να πλησιάσω μόνος μου, πάντοτε κάποιος άλλος κατεβαίνει στο νερό πριν από μένα». Ο Ιησούς του λέει: «Σήκω πάνω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα». Κι αμέσως ο άνθρωπος έγινε καλά, σήκωσε το κρεβάτι του και περπατούσε. Η μέρα που έγινε αυτό ήταν Σάββατο. Έλεγαν, λοιπόν, οι Ιουδαίοι άρχοντες στο θεραπευμένο: «Είναι Σάββατο, και δεν επιτρέπεται να σηκώνεις το κρεβάτι σου». Αυτός όμως τους απάντησε: «Εκείνος που μ΄ έκανε καλά, εκείνος μου είπε πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα». Τον ρώτησαν: «Ποιος είναι ο άνθρωπος που σου είπε πάρε το και περπάτα;» Ο θεραπευμένος όμως δεν ήξερε να πει ποιος ήταν, επειδή ο Ιησούς είχε φύγει απαρατήρητος εξαιτίας του πλήθους που ήταν μαζεμένο εκεί. Αργότερα ο Ιησούς τον βρήκε στο ναό και του είπε: «Βλέπεις, έχεις γίνει καλά· από ΄δω και πέρα μην αμαρτάνεις, για να μην πάθεις τίποτα χειρότερο». Ο άνθρωπος έφυγε αμέσως κι ανάγγειλε στους Ιουδαίους άρχοντες ότι ο Ιησούς ήταν αυτός που τον γιάτρεψε.

Σχολιασμός

Παρατηρώντας τα Ευαγγελικά αναγνώσματα βλέπουμε πως τα περισσότερα θαύματα και κυρίως μάλιστα τα μεγάλα, τα έκανε ο Χριστός κατά τις μεγάλες ημέρες των Ιουδαίων. Στις γιορτές του Πάσχα, της Σκηνοπηγίας, της Πεντηκοστής κλπ. μαζευόταν πλήθος ευλαβών και φιλέορτων ανθρώπων στα Ιεροσόλυμα που ήταν και η μητρόπολη των Ιουδαίων. Όπως επίσης συναθροίζονταν και πολλοί άρρωστοι που είχαν την ελπίδα τους, ότι μπορεί ο Θεός να τους κάνει καλά. Ο Ιησούς Χριστός παρευρισκόταν στις εορτές αυτές, επειδή μέσα από τη διδασκαλία και τα θαύματα που επιτελούσε, πολλοί απ’ αυτούς επέστρεφαν στη πίστη.

Ανέβηκε λοιπόν στα Ιεροσόλυμα, προφανώς μόνος του χωρίς του μαθητές του. Βρέθηκε κοντά στην προβατική πύλη της πόλης και συγκεκριμένα στη δεξαμενή με τις πέντε στοές, η οποία στα Εβραϊκά ονομάζεται Βηθεσδά. Στα Ελληνικά Βηθεσθά σημαίνει οίκος ελέους, δηλαδή σπίτι της αγάπης. Μ’ ένα υπερφυσικό τρόπο ο Θεός

έδειχνε την αγάπη του στους ανθρώπους. Έτσι η Βηθεσδά θεωρείτο ένας ιερός τόπος, με ιδιαίτερη αισθητή την παρουσία της αγάπης του Θεού. Και τούτο διότι άγγελος Κυρίου κατά τακτά χρονικά διαστήματα κατέβαινε και τάραζε το νερό της δεξαμενής. Όποιος έμπαινε πρώτος στο νερό μετά την ταραχή του από τον άγγελο, θεραπευόταν.

Κατάκοιτος ο παράλυτος για τέσσερις δεκαετίες σχεδόν. Στο μακρό αυτό διάστημα είδε πολλούς συνασθενείς να πέφτουν στο ταραγμένο νερό, να βγαίνουν και να φεύγουν για τα σπίτια τους θεραπευμένοι. Αυτός λόγω της παθήσεως του, δεν ήταν ευκίνητος. Στο χώρο ήταν εντελώς μόνος και αβοήθητος. Ο καθένας κοίταζε τον εαυτό του ή οι συγγενείς το δικό τους ασθενή, και έτσι γινόταν ένας αγώνας για το ποιος θα προλάβαινε να πέφτει πρώτος στο νερό. Το μαρτύριο του συνεχιζόταν. Με υπομονή και καρτερία όμως, περίμενε τη θεραπεία του. Πέρα από το ανθρώπινο παράπονό του, «ανθρωπον ουκ έχω» δεν φαίνεται να κατηγορεί κάποιον, πολλώ μάλλον δεν γογγύζει κατά του Θεού ούτε και βλασφημεί, πράγματα που συχνά διαπιστώνουμε σε παρόμοιες καταστάσεις άλλων συνανθρώπων μας. Αυτό σημαίνει ότι ήταν άνθρωπος προσευχής και επιβεβαίωνε έμπρακτα το της Γραφής: «υπομένων υπέμεινα τον Κύριον και προσέσχε μοι». (Ψαλ. 39,2) .

Οι Πατέρες της Εκκλησίας βλέπουν ένα συσχετισμό μεταξύ της Κολυμβήθρας της Βηθεσδά και της Κολυμβήθρας της Εκκλησίας, δηλ. του αγίου Βαπτίσματος. Η προβατική κολυμβήθρα ήταν τύπος της κολυμβήθρας του αγίου βαπτίσματος, γράφει ο Ζιγαβηνός. Και ο ιερός Χρυσόστομος επισημαίνει ότι τότε, μόνο ένας είχε τη δυνατότητα να θεραπευθεί, ενώ στο βάπτισμα της Εκκλησίας «καν η οικουμένη πάσα έλθη, η χάρις ουκ αναλίσκεται». (ΕΠΕ 37, Ομιλία ΛΗ). Από τη προβατική κολυμβήθρα ένας θεραπεύεται γιατί μόνο στο Ιουδαϊκό γένος δόθηκε ο νόμος. Δια μέσω του βαπτίσματος σώζονται άπειρα πλήθη, γιατί το Ευαγγέλιο διαδόθηκε σε όλα τα έθνη. ”Πορευθέντες εις τον κόσμον άπαντα, κηρύξατε το Ευαγγέλιο πάση τη κτίσει. Ο πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσετε...” (Μαρκ 16,15). Εκεί επιφοιτά η χάρις του Αγίου Πνεύματος, αναγεννάτε ο άνθρωπος δι’ ύδατος και πνεύματος, καθαίρονται οι αμαρτίες, γίνεται συντριβή των αοράτων δρακόντων. Στη προβατική κολυμβήθρα, ο άγγελος είναι υπηρέτης της σωματικής ιατρείας, στο Άγιο Βάπτισμα ο Χριστός μας χαρίζει την πνευματική υιοθεσία. Δεν επρόκειτο για ιαματικά λουτρά, αλλά για ευεργεσία και έλεος από το Θεό, αφού μόνο, ο πρώτος κάθε φορά εισερχόμενος, θεραπευόταν και μάλιστα από κάθε ασθένεια.

Προσοχής τυγχάνει το γεγονός ότι το θαύμα αυτό γίνεται κατά την ημέρα του Σαββάτου. Ο Ιησούς Χριστός έρχεται αρκετές φορές σε σύγκρουση με τους Γραμματείς και Φαρισαίους με αφορμή την κατάργηση της αργίας του Σαββάτου.

Οι φθονεροί και ύπουλοι Φαρισαίοι ρωτούν τον ιαθέντα: «Τις ο ειπών σου άρον σου τον κράβατον και περιπάτει;» Ο σκανδαλισμός των Ιουδαίων, και μάλιστα μιας μερίδας που υποκινούσε τους ομοεθνείς τους εναντίον του Ιησού, προέκυψε έντονα από τις θεραπείες του την ημέρα του Σαββάτου. Μετά την Βαβυλώνια ιδιαίτερα αιχμαλωσία θεωρούσαν οι Ιουδαίοι την αργία του Σαββάτου ημέρα λειτουργικής κατάπαυσης και ησυχίας, σε ανάμνηση της ανάπαυσης του Θεού την έβδομη ημέρα της Δημιουργίας ως την σπουδαιότερη εντολή. Για την ημέρα αυτή μάλιστα είχαν ορισθεί τριάντα-εννέα απαγορεύσεις για συγκεκριμένες εργασίες. Η σχολαστικότητα των ραββίνων είχε φθάσει τα όρια του γελοίου. Το Σάββατο δεν επιτρεπόταν κανείς να σηκώνει φορτίο. Δεν έπρεπε να φορά παπούτσια με καρφιά, διότι τα καρφιά είναι βάρος. Ένας άνθρωπος επιτρεπόταν να κρατά ένα ψωμί, διότι αυτό ήταν συνεργασία…και άλλα πολλά…

Το σημαντικότερο ερώτημα στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο είναι το εξής: Είναι ο Χριστός Κύριος και του Σαββάτου; Διότι αν είναι – πράγματι, αποκαλύπτεται ότι είναι- τότε είναι Κύριος και Θεός, αφού μόνο ο Θεός έχει το δικαίωμα να αναιρεί ή να αναθεωρεί τις διατάξεις και εντολές του Νόμου, που ο ίδιος θέσπισε. Και το συμπέρασμα εξάγεται λογικό επίσης: Αφού ο Ιησούς Χριστός κάνει μοναδικά θαύματα και το Σάββατο, άρα είναι ο Υιός του Θεού, όπως ο ίδιος ισχυρίζεται. Διαφορετικά, αν δηλαδή παραπλανούσε τον κόσμο, δεν θα του επέτρεπε ο Θεός να θαυματουργεί.

«Απήλθεν ο άνθρωπος και ανήγγειλε τοις Ιουδαίοις ότι Ιησούς εστιν ο ποιήσας αυτόν υγιή» (Ιωάν ε΄15). Είδε ότι ωφελήθηκε κι είπε στους Ιουδαίους πως τον έκανε καλά ο Ιησούς. Το έκανε αυτό με καλή πίστη, με καλές προθέσεις. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά ένιωσε πως όφειλε αυτό στον ευεργέτη του, έπρεπε να γνωρίσει το όνομά του στους άλλους, να το μάθουν όλοι, και μάλιστα εκείνοι που τον ρώτησαν. Ούτε να φανταστεί δεν μπορούσε πόσο πονηρές ήταν οι καρδιές εκείνων που ρωτούσαν για τον Ιησού. Πώς θα μπορούσε να υποψιαστεί πως εκείνοι δε ρωτούσαν για να δοξάσουν τον Ιησού σαν θαυματουργό, μα για να τον θανατώσουν, επειδή δεν τήρησε την αργία του Σαββάτου; Κατέχεται ολόκληρος από τη σκέψη της θεραπείας και του θεραπευτή του. Οι Ιουδαίοι, αντίθετα, κατέχονταν από την σκέψη του σαββατισμού, της μη τήρησης του Σαββάτου.

Όταν αργότερα τον συνάντησε ο Ιησούς στον ναό, όπου πήγε πιθανόν να προσευχηθεί και να ευχαριστήσει τον Θεό για τη θεραπεία του, του είπε: «Βλέπεις, έχεις γίνει καλά. Από δω και πέρα όμως μην αμαρτάνεις, για να μην πάθεις τίποτα χειρότερο». Του επισημαίνει ο Χριστός πως η αρρώστια προϋποθέτει την αμαρτία, είτε ως προσωπικό κακό είτε ως αρρώστια της φύσεώς μας. Και ότι η Χάρη του Θεού αποτραβιέται από κάποιον που αμαρτάνει συνεχώς χωρίς να μετανοεί. Στον

τελευταίο ενδέχεται να συμβούν ανεπανόρθωτες καταστάσεις, αφού οικειοθελώς αρνείται τη Θεία προστασία (Ματθ. 12, 43). Ο άνθρωπος όμως που έχει συναίσθηση της αμαρτωλότητάς του και μετανοεί, ο Θεός τον δέχεται και τον αγιάζει. Η μετάνοια σώζει τον άνθρωπο.

Μας γράφει ο φωτισμένος θεολόγος του 20ου αιώνα μακαριστός π. Αλέξανδρος Σμέμαν: «Σ' αυτή λοιπόν τη συγκεκριμένη ευαγγελική ιστορία, τι είναι αιώνιο και διαρκές; Στο κέντρο της βρίσκονται σαφώς τα λόγια του παραλύτου προς το Χριστό, «άνθρωπον ουκ έχω». Αυτή είναι στ' αλήθεια η κραυγή του ανθρώπου που φτάνει στο σημείο να γνωρίσει την τρομακτική δύναμη του ανθρώπινου εγωισμού και ναρκισσισμού. Ο καθένας για τον εαυτό του. Ψάχνοντας για το νούμερο ένα. Όλοι αυτοί, όλο αυτό το πλήθος των τυφλών, αρρώστων, παραλύτων, των «εκδεχομένων την του ύδατος κίνησιν», που μ' άλλα λόγια περιμένουν για βοήθεια, φροντίδα, θεραπεία, παρηγοριά. Ο καθένας όμως περιμένει μόνος του· για τον εαυτό του. Και όταν τα νερά ταράσσονται, όλοι σπρώχνονται ξεχνώντας ο ένας τον άλλο. Από την άποψη του ευαγγελίου, αυτή η κολυμβήθρα είναι φυσικά μια εικόνα του κόσμου, μια εικόνα της ανθρώπινης κοινωνίας, ένα σύμβολο της ίδιας της οργάνωσης της ανθρώπινης συνείδησης. Το Ευαγγέλιο αυτό, δεν αποτελεί μια υπόμνηση ενός θαύματος μόνο, αλλά αποτελεί μια αφορμή αφύπνισης για όλους μας. Όλοι βρισκόμαστε παράλυτοι με πνευματική τύφλωση, με αναπηρία, με χωλότητα, με ξηρότητα, με αδυναμία στα πόδια, με ανεπάρκεια στα χέρια, γύρω από μια κολυμβήθρα, την κολυμβήθρα των δακρύων και των χαμένων ελπίδων αυτής της ζωής. Σκοπός και στόχος της Εκκλησίας είναι να προσπαθεί να επαναπροσανατολίσει την καρδιά μας από τη νοοτροπία των σταγόνων του θεϊκού ελέους της Παλαιάς Διαθήκης προς τον ωκεανό της αγάπης του Θεανθρώπου».

Φωτογραφία Ραφαήλ Γεωργιάδης